

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาธรรมาภิบาล  
การจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด  
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

Administration Based on Good Governance: A Case Study of  
Good Governance Management of Hawker Stalls Along the sidewalk  
in PakKlong Talat Area, Phra Nakhon District, Bangkok

ยศฐา ศรีปัญญาวิชญ์<sup>1</sup> และ เมทินทร์ เมธาวิกุล<sup>2</sup>

Yostar Sripanyawich and Mekin Methavikul

Received: March 7, 2023 Revised: April 23, 2023 Accepted: August 31, 2023

## บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยแบบสร้างสรรค์ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ (3) เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดการทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบเชิงลึก โดยใช้เอกสารในการสัมภาษณ์และใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line) โดยการการอนุเคราะห์จาก ผู้อำนวยการเขตพระนคร, หัวหน้าฝ่ายเทศกิจและ

---

<sup>1</sup> หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: s63563809012@ssru.ac.th

<sup>2</sup> หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Public Administration, College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. E-mail: mekin.me@ssru.ac.th

เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร, พ่อค้าแม่ค้า,ผู้ประกอบการ,ประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 26 คน ผลการวิจัยพบว่าในแง่ของการที่นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาดถือว่าประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการปฏิบัติจริงทั้ง พ่อค้าแม่ค้า ผู้ประกอบการ ประชาชน แม้ว่าผู้ค้าจะไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยก็ตามแม้มีปัญหาอุปสรรคแต่เจ้าหน้าที่และผู้ค้าก็สามารถพูดคุยได้ดีและผู้ค้าและผู้ประกอบการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เทศกิจ และผู้ค้าต้องเคารพกฎเกณฑ์ของทางภาครัฐและทางผู้บริหารของกรุงเทพฯ และทางเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรมจึงจะทำให้การจัดระเบียบเป็นไปด้วยความระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการนำเอาธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ

**คำสำคัญ:** ธรรมาภิบาล, การจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถี, ปากคลองตลาด

## Abstract

This article aims to: (1) study the current state of governance and management of hawker stalls, including problems and obstacles in hawker stall management in Pak Klong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok, (2) study the opinions and suggestions of those involved in good governance and management hawker stalls in Pak Klong Talad area, Phra Nakhon district, Bangkok, and (3) study the management model in good governance and the management of hawkers in the Pak Khlong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok. This is a qualitative research in which the in-depth interview is used. The interviews were conducted in person and by using Line Applications (Line). The key-informants included the director of Phra Nakhon District, head of municipal workers, municipal workers, seller, entrepreneur, and people at the total of 26 people. The results of the research revealed that in terms of good governance applied with the management of hawker stalls along the sidewalk in the Pak Khlong Talat area, it was considered successful. There must be a practicality by merchants,

entrepreneurs, and the public. Even if traders disagree or agree, even if there are obstacles, the staff and traders have a nice conversation, and traders and operators must obey and follow the advice of the municipal officials. And traders must respect the rules of the government and the management of Bangkok. The staff must perform their duty strictly and fairly in order to make the organization orderly and to comply with the intention of adopting good governance in the management of hawker stalls along the sidewalk in the Pak Khlong Talat area, Phra Nakhon District, Bangkok.

**Keywords:** Good governance, management of street vendors along sidewalk stalls, Pak Khlong Talat.

## บทนำ

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงของประเทศไทยและเป็นศูนย์กลางของการปกครอง มีความความเจริญ และมีโครงสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น สถาน ที่ราชการ โรงพยาบาล ธนาคาร สถานศึกษา สถาบันบันเทิง การคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว ทันสมัย และยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่างๆ ที่สวยงามซึ่งเป็นสถานที่สำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ทำให้กรุงเทพมหานครมีอัตราการขยายตัวในด้านต่างๆ สูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็น การเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่มีความสะดวกของเม็ดเงินที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากการย้ายถิ่นฐานรวมทั้งการหลั่งไหลของแรงงานทั้งจากต่างจังหวัด และประเทศเพื่อนบ้าน ที่ล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายในการประกอบอาชีพ หารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวรวมทั้งยังมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครด้วยชื่อเสียงและมนต์เสน่ห์จากคำร่ำลือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัดวาอาราม สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม สถาบันบันเทิง รวมถึงอาหารการกินที่มีรสชาติอร่อย ราคาถูก และหารับประทานได้ง่าย และมีตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้ในหลายพื้นที่มีการเติบโตของธุรกิจและจำนวนของหาบเร่แผงลอยที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก

ปากคลองตลาด เขตพระนครจึงเป็นตลาดหนึ่งที่มีทำเลที่เหมาะสมในด้านการค้า เป็นย่านศูนย์กลางของกรุงเทพฯ จึงเป็นตลาดที่รองรับการซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรขนาดใหญ่ ทั้งการค้าปลีกและส่งขนาดใหญ่ของประเทศรวมถึงระดับภูมิภาคด้วย ซึ่งโดยทั่วไปจะถือกันว่า

ตลาดกรุงเทพฯเป็นตลาดกลางหรือปลายทางในแง่เป็นสินค้าส่งออกของประเทศ คือ สินค้าจากต่างจังหวัดต่างๆทั่วประเทศจะมารวมกันที่ปากคลองตลาด มีผู้คนที่สนใจเกี่ยวกับดอกไม้จึงได้แวะเวียนมาซื้อดอกไม้เพื่อเอาไปจำหน่ายอีกทอดหนึ่ง และยังเป็นสินค้าส่งออกไปขายตลาดต่างประเทศทางการค้าของปากคลองตลาดสามารถดำรงอยู่ได้จนถึงปัจจุบันเนื่องจากกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นภายในตลาดก่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้พ่อค้าแม่ค้าที่ปากคลองตลาดส่วนใหญ่เป็นหาบเร่แผงลอย ซึ่งหาบเร่แผงลอย เป็นอาชีพหลักส่วนใหญ่ของคนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่อย่างกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มคนที่ด้อยโอกาส แต่สามารถหาเลี้ยงชีพปากท้องให้กับครอบครัว เป็นอาชีพที่โอบอ้อมผู้มียาได้น้อยสามารถเลี้ยงชีพไปวันๆ หากมองผิวเผินหาบเร่แผงลอยเป็นเพียงวิถีชีวิตของคนทั่วไป แต่ทว่าภาพเหล่านี้คือการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้

หาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีในกรุงเทพเป็นกิจกรรม เพื่อพาณิชย์กรรมประเภทหนึ่งที่เกิดให้เกิดปัญหามากมายขึ้นในชุมชนเมืองเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยได้เข้าครอบครองพื้นที่บนบาทวิถีและถนนสาธารณะ ในบริเวณที่มีประชาชนเข้ามาจับจ่ายซื้อของจำนวนมาก เพื่อใช้ในการประกอบกิจกรรมการค้าโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของตัวเองเป็นสำคัญ จึงก่อให้เกิดปัญหาการกีดขวางการสัญจรของผู้ที่มาจับจ่ายใช้สอยและเกิดความสับสนต่อการสัญจรบนบาทวิถีและถนนสาธารณะ เป็นผลเสียต่อระบบการคมนาคมขนส่งของชุมชนเมือง ยังผลให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อชีวิต และทรัพย์สินทางบาทวิถีมีการเสียหาย และผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีก็ยังก่อให้เกิดปัญหาสกปรก ปัญหาในด้านสุขภาพอนามัย และปัญหาความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนเมือง เนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีไม่คำนึงถึงสินค้าและสถานที่ประกอบการและยังอาจเป็นพาหนะแพร่เชื้อโรคต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และกิจกรรมหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีในกรุงเทพฯอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ปัญหาการปฏิบัติผิดกฎหมาย และเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติผิดกฎหมายเนื่องจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีและประกอบกิจกรรมการค้า โดยไม่มีใบอนุญาตทำกิจกรรมทางด้านค้าขายบนบาทวิถีและการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม โดยการเข้าครอบครองพื้นที่บนบาทวิถี และถนนสาธารณะเพื่อประกอบกิจกรรมการค้าของตน เป็นตัวอย่างทำให้ร้านค้าต่างๆริมทางเท้าที่ประกอบการอย่างถูกกฎหมาย พยายามวางสินค้าของตนบนบาทวิถีบ้าง เพื่อเสนอขายสินค้าและกีดกันคู่แข่งที่เป็นหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีที่อยู่ใกล้เคียง กรุงเทพฯจึงได้จัดตั้ง

หน่วยงานขึ้นมากำกับโดยตรง คือ สำนักเทศกิจ เพื่อจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ปี พ.ศ. 2557 เพื่อให้กับประชาชนใช้บาทวิถีไปมาได้ อย่างสะดวกปลอดภัย ผู้วิจัยมีความคิดว่า หากบทเรียนจากการศึกษาเรื่องนี้สามารถระบุปัจจัยสำคัญต่อผลของการนำหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในการนำหลักธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ได้นำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมและถูกต้องแล้วและที่สำคัญ ควรจะศึกษาให้ลึกซึ้งถึงผลกระทบต่อภาคส่วนต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เมื่อมีการนำหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติ มุมมองหนึ่งอาจเป็นการเอื้อประโยชน์กับกลุ่มหนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันอีกมุมหนึ่งอาจเป็นการส่งผลร้ายกับอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น กลุ่มเป้าหมายที่มีผลกระทบจริงๆ จากการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ต้องมีความถูกต้อง แม่นยำ มีความเสมอภาค เป็นธรรม สุจริต มีความรับผิดชอบ และมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านการเพิ่มพูนองค์ความรู้ในเรื่องการวิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยนี้ไปปรับใช้กับพ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ต่อไป

### วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัจจุบันหลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอย รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการหาบเร่แผงลอยพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านธรรมาภิบาล และการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยแบบสร้างสรรค์ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร
3. เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดการทางด้านธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอย

ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ

### วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ วิจัยเอกสาร และวิจัยสนาม ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) วิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการเก็บข้อมูล จากตำราบทความทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัยทั้งประเทศไทย

2) การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทน (Focus Group) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ผู้อำนวยการเขตพระนคร 1 คน
2. ฝ่ายเทศกิจเขตพระนคร 1 คน
3. เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร 5 คน
4. ผู้ค้าหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด 6 คน
5. ประชาชนที่สัญจรไปมา 8 คน
6. ผู้ประกอบการ 5 คน

## การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้ใช้แนวทางการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative approach) การวิเคราะห์และการแปลความหมายข้อมูลจึงขึ้นอยู่กับวิจารณ์ญาณของผู้ศึกษาวิจัย ซึ่งผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ในเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้กรอบแนวความคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล

## ผลการวิจัย

1. ความสำคัญของการจัดทำธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ พบว่า กรณีศึกษาธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ จากการศึกษาพบว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นในอดีตได้มีปล่อยมานานแล้ว ไม่เคยมีการจัดระเบียบเลย โดยให้มีการค้าแบบเสรีมากจนเกินไป แถมยังอภิสิทธิ์ชนขายลงถนนโดยไม่เกรงกลัวภัยอันตรายจาก

ยวดยานพาหนะที่จะมาชนพ่อค้าแม่ค้าและประชาชนที่จะมาจับจ่ายใช้สอย แต่ยังไม่กล้าเอาจริง เอาจึงกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย โดยปัจจุบันมีการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยให้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมายเกณฑ์ตามหลักธรรมาภิบาล และมีมาตรการจับกุมผู้ทำผิดระเบียบทำให้การจัดระเบียบการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ให้ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลนี้ก่อให้เกิดผลสำเร็จในปัจจุบันได้

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของการนำหลักธรรมาภิบาลการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ พบว่า

2.1 ปัจจัยความสอดคล้องและความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ผู้ศึกษาพบว่า ธรรมาภิบาลการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ในยุคปัจจุบันนั้น มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากการค้าหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีบนพื้นที่ปากคลองตลาดนั้นยังไม่มีระเบียบและความเรียบร้อย ทั้งยังทำให้มีผลกระทบโดยตรงกับประชาชนผู้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์ต่อบาทวิถีสาธารณะ การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยนั้นจึงถือได้ว่ามีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาอยู่มาก ต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ก็มีความชัดเจนอยู่ในแง่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ประโยชน์จากพื้นที่สาธารณะและก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีให้กับคนกรุงเทพฯ และประเทศชาติ ต่อไปในอนาคต

2.2 ปัจจัยด้านการทำงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจ เขตพระนคร เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร (ว 251) ประจำจุดปากคลองตลาด มีศักยภาพเพียงพอที่จะดูแลพื้นที่ปากคลองตลาดและ ด้านความรู้ความสามารถ เจ้าหน้าที่เทศกิจที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ปฏิบัติงานตามระเบียบที่กรุงเทพมหานคร กำหนดอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยความสะอาดและความเป็นเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เจ้าหน้าที่เทศกิจมีการเปลี่ยนเวร 2 ชุด ชุดแรก 06:00-18:00 และอีกชุด 18:00-06:00 เพื่อดูแลความเรียบร้อยของปากคลองตลาด

2.3 ปัจจัยด้านความโปร่งใส เจ้าหน้าที่เทศกิจเขตพระนคร ชุด ว 251 ประจำจุดปากคลองตลาด การปฏิบัติราชการมีตรงระเบียบผู้ค้าและผู้ประกอบการมีการตั้งป้อมเพื่อความอำนวยความสะดวกที่จะมาติดต่อราชการกับเจ้าหน้าที่เทศกิจ ตลอด 24 ชั่วโมง และมีการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายรักษาความสะอาด พ.ศ. 2535 สามารถเปรียบเทียบปรับ ณ จุดที่ป้อมปากคลองตลาดได้ ช่วยเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ส่วนทางด้านพ่อค้าแม่ค้าและ

ผู้ประกอบการไม่ได้มองตามนี้เพราะว่าทุกวันจันทร์ได้มีการเข้ามาให้มีการเปรียบเทียบปรับทุกวันจันทร์ 100 บาท(ไม่มีใบเสร็จ) และมีการเข้มงวดกับผู้ค้าอย่างมากมองผู้ค้าอย่างกะโจรผู้ร้าย รับประทาน ร้านใหญ่ๆโตๆไม่กล้าจับกุมจึงทำให้ทางผู้ค้าและผู้ประกอบการมองว่าเป็นการไม่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ส่วนประชาชนมองว่าเป็นสิ่งที่ดีเพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าได้เกรงกลัวกฎหมายบ้างไม่ใช่อยากวางสินค้าเท่าไรก็จะวางไม่มีทางเดินให้กับประชาชนและผู้พักอาศัยที่อยู่ปากคลองตลาดตามความเห็นผู้ทำการศึกษาเรื่องนี้มองเห็นว่าผู้กระทำผิดก็ควรมีการจับปรับจริงและต้องมีระดับหัวหน้าชุดเป็นผู้ออกใบเสร็จและปรับเพื่อความโปร่งใสให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลด้วย

2.4 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ส่วนทางด้านการมีส่วนร่วมได้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันให้การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยบนบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร ได้แก่ สถานีตำรวจนครบาลพระราชวัง ช่วยในด้านการจราจรช่วงหน้าเทศกาลที่มีประชาชนมาจับจ่ายใช้สอยสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกการจราจร ยกตัวอย่างเช่น ตรุษจีน ,วาเลนไทน์,ลอยกระทง,หรือเทศกาลประจำชาติหรือศาสนา เป็นต้น ส่วนทางด้านสำนักงานเขตพระนคร มีส่วนร่วม ฝ่ายรักษาความสะอาดคอยดูแลเรื่องขยะที่มีประชาชนทิ้งขว้างลงบนถนน หรือมีพ่อค้าแม่ค้าและผู้ประกอบการไม่ได้เก็บกวาดทางด้านฝ่ายรักษาความสะอาดจะอำนวยความสะดวกนำไปเก็บทิ้งให้ ทางด้านเอกชน ได้รับสถานที่อำนวยความสะดวกด้านจับจ่ายใช้สอย ได้แก่ ตลาดยอดพิมานและตลาดส่งเสริมการเกษตร มีสถานที่จอดรถและสถานที่จำหน่ายสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกอีกตลาดหนึ่ง

2.5 ปัจจัยทางด้านคัมค่า ส่วนทางด้านคัมค่าถือว่าการคัมยิ่งกว่าคัม เพราะว่าได้ค้นทางบาทวิถีให้กับประชาชนที่อยู่ปากคลองตลาด สามารถเดินได้โดยไม่ต้องเดินไปชนสินค้าของพ่อค้าแม่ค้าแถมโดนด่ามาไล่หลังอีก หว่าตาบอดไปชนสินค้าเขาเสียหาย ส่วนทางพ่อค้าแม่ค้ามองว่าไม่คัมค่าเพราะทัศนียภาพของตลาดหายไป สมัยก่อนพ่อค้าแม่ค้าบอกว่าค้าขายดีรำรวยได้เพราะการค้าขายบนบาทวิถีทำให้เขาได้สัมผัสอากาศได้ แต่ปัจจุบันได้ความสวยงามมาแทนที่มีทางเดินกว้างขวางมากขึ้นกว่าเดิม มีสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นรถลากก็ไม่ติดเหมือนสมัยก่อน ตอนเช้าต้องหลบรถเข็นขึ้นมานบนฟุตบอลทางเท้า น้ำที่พ่อค้าแม่ค้ารดน้ำดอกไม้กล้วยไม้ สินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าเอามาจำหน่ายแล้วน้ำน้ำมาลดสินค้ากระเด็นใส่เสื้อผ้า และโดนขา



กางเกงหรือกระโปรงนักเรียน นักศึกษา คนทำงานที่ต้องมาขึ้นรถเมล์ที่ปากคลองตลาดและไม่ต้องเสี่ยงกับพวกผู้มีอิทธิพลที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์กับพ่อค้าแม่ค้าอีกทางหนึ่งด้วย

2.6 ปัจจัยทางด้านความรับผิดชอบ ด้านความรับผิดชอบต่อสมัยก่อนพ่อค้าแม่ค้าอาจจะทิ้งขยะสิ่งปฏิกูลลงท้องกม.โดยไม่มีการจัดเก็บให้เป็นที่เป็นระเบียบ ไม่มีการแยกขยะ ทั้งขยะเปียกขยะแห้ง มีความสกปรกที่เกิดจากผู้ค้าหาบเร่แผงลอยทิ้งน้ำเสีย น้ำมัน ที่มาจากการประกอบอาหารหน้าอาคารบ้านเรือน กลิ่นตลบอบอวลเข้าบ้านแถมมีกลิ่นอาหารติดเสื้อผ้า ทำให้เกิดการสกปรกให้กับเสื้อผ้าและอาคารบ้านเรือน พอหน้าฝนก็เกิดท่อน้ำอุดตันจากขยะเข้าไปขวางทางไหลของน้ำทำให้เกิดการอุดตันของขยะที่พ่อค้าแม่ค้าทิ้งลงท่อ ส่วนในการทำงานของเจ้าหน้าที่กม.ด้วยไม่มีการโยกขยะเข้ามาที่ตักขยะกวาดลงท้องกม.ด้วยทำให้เกิดการอุดตันของทางไหลของน้ำด้วย พอได้มีการจัดระเบียบขึ้นมาก็มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตัวเองทั้งพ่อค้าแม่ค้า และเจ้าหน้าที่มีการแยกขยะมีการจัดเก็บขยะออกจากสถานที่ที่จำหน่ายสินค้าทำให้บรรยากาศน่ามองยิ่งขึ้น

5.1.2.7 ปัจจัยทางด้านคุณธรรม ทางด้านคุณธรรมได้มีการจัดฝึกอบรมก่อนที่จะมาปฏิบัติงานและมีการฟังนโยบายจากผู้บริหารทุกครั้งที่มีโอกาสอันสำคัญ เพื่อเป็นการจรรโลงใจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไม่ใช่ปฏิบัติงานส่งๆไปพอถึงเวลาตอกบัตรกลับบ้านแต่งหน้าสวยหาแบงทาลิปสติกเตรียมตัวออกไปช้อปปิ้งหรือไม่ก็ออกไปเที่ยวกับแฟนหรือสามี,ภรรยา พอใกล้ถึงเวลาจะเลิกงานควรพบปะกับพ่อค้าแม่ค้า ผู้ประกอบการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ซึ่งกันและกัน สามารถบั่นทอนความคิดของเจ้าหน้าที่เทศกิจมองผู้ค้าเป็นโจรอย่างเดียว ควรที่จะมองผู้ค้าเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง จะได้มีความสุขกันทั้ง 2 ด้าน WIN WIN กันทั้ง2ฝ่าย

สรุปได้ว่าความคิดทางด้านธรรมาภิบาลครั้งนี้มาจากแนวทางการจัดท่าระเบียบทางธรรมาภิบาลของ สำนักงานรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบและสังคมที่ดี (2542) ในแง่ของการที่นำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาบเร่แผงลอยริมบาทวิถีพื้นที่ปากคลองตลาดถือว่าประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีการปฏิบัติจริงทั้ง พ่อค้า แม่ค้า ผู้ประกอบการ ประชาชน แม้ว่าผู้ค้าจะไม่เห็นด้วยหรือเห็นด้วยก็ตาม แต่ก็ยังหาที่ค้าให้ใหม่ เช่น ตลาดยอดพิมาน ตลาดส่งเสริมการเกษตรไทย ตลาดปากคลองตรีเพชร ตลาดปากคลองตลาด2. แม้มีปัญหาอุปสรรคแต่เจ้าหน้าที่และผู้ค้าก็สามารถพูดคุยได้ดีและผู้ค้าและผู้ประกอบการเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เทศกิจ และผู้ค้าต้องการกฎเกณฑ์ของทางภาครัฐและทางผู้บริหารของกรุงเทพฯ และทางเจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม

เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการนำเอาธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการจัดการหาแร่แฝงลอย  
ริมบาวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ สืบไป

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาธรรมาภิบาลการจัดการหาแร่แฝงลอยริมบาวิถีพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาข้อมูลแนวนโยบายและการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยสภาพปัญหาและผลกระทบจากการดำเนินงานตามนโยบาย รวมทั้งข้อเสนอแนะในการพัฒนาแนวทาง การจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยตามหลักธรรมาภิบาล ผลการศึกษาดังกล่าวมีประเด็นที่น่าสนใจหลายประเด็นที่น่าศึกษาและพัฒนาต่อยอดให้ มีความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาหาแร่แฝงลอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงขอยกประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

### 1. นโยบายในการดำเนินการจัดการระเบียบหาแร่แฝงลอยของกรุงเทพมหานคร

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสำนักงานเขตพระนครว่าปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่จุดใหญ่ที่ผู้ค้ายึดพื้นที่เพื่อทำการค้า มาเป็นเวลานาน จอพื้นที่ขายจนไม่มีทางเดินให้ผู้ค้าได้มาจับจ่ายใช้สอยจนต้องลงไปเดินผิวการจราจร จนทำให้การจราจรติดขัดบางรายลงไปขายบนผิวการจราจรจนเกิดการจราจรติดขัด กรุงเทพมหานครจึงร่วมกับรัฐบาล และบูรณาการหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยในการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยสำนักงานเขตพระนคร รับนโยบายมา 2 ส่วน คือ 1) นโยบายจากรัฐบาลให้ดำเนินการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ โดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม 2) นโยบายจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (พลตำรวจเอกอัศวิน ขวัญเมือง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร) โดยมุ่งเน้นการจัดระเบียบกรุงเทพฯ ให้เป็นมหานครแห่งความสุขและมหานครแห่งความปลอดภัย โดยเร่งดำเนินการจัดระเบียบผู้ค้าหาแร่แฝงลอย เพื่อคืนทางเท้าให้ประชาชนได้สัญจรอย่างสะดวกปลอดภัย จนสามารถประกาศยกเลิกจุดผ่อนผันผู้ค้า 359 ราย และจะต้องดำเนินการตามนโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอยต่อไป ประเด็นนี้บ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารทุกเขตให้ความสำคัญและได้ดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบหาแร่แฝงลอย นั้นผู้บริหารเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ

นโยบายจึงจะสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจน และที่สำคัญต้องมีแผนงานโครงการรองรับจึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาหาบเร่แผงลอยประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจากหลายๆ ท่าน เช่น ศุภศิณา อุวง (2525) ศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ ที่สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพฯ โดยพบว่ามีสภาพพื้นที่ชัดเจน ผู้บริหารให้ความสำคัญมีการติดตามผลมาตลอด ถึงแม้จะไม่ประสบความสำเร็จได้ครบทุกจุดก็ตาม เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณ เช่นเดียวกับการศึกษาของ วรากุล อุดมประมวล (2558) ซึ่งศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อนโยบายดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศุภศิณา อุวง (2525) ส่วนการศึกษาของ พรณิลัย นิติโรจน์ (2551) ศึกษาการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพฯไปปฏิบัติเช่นกัน โดยพบว่าอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติได้ในบางพื้นที่นั้น มาจากสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ขนาดพื้นที่และจำนวนประชากร โดยพื้นที่ที่มีประชากรจำนวนมาก ย่อมมีความต้องการซื้อสินค้ามาก ทำให้มีผู้ค้าเข้ามาจับจองพื้นที่ค้าขายมากขึ้น ส่งผลให้การจัดระเบียบยากขึ้นด้วยเช่นกัน

จากประเด็นดังกล่าวผู้วิจัยจึงเห็นว่ารัฐบาลและกรุงเทพฯควรร่วมมือกันและให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่และงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ทำให้ได้ข้อมูลว่าผู้ค้าส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย แตกต่างกันไปบางส่วนเข้าใจว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย คือการที่หน่วยงานภาครัฐจะช่วยให้การจัดระเบียบเพื่อให้ผู้ค้าสามารถค้าขายได้โดยมีการกำหนดขอบเขตการวางขายสินค้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไม่รบกวนพื้นที่บนถนนสาธารณะ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ค้า และการมีความเข้าใจที่ยังคลาดเคลื่อนนับเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้การจัดระเบียบของพื้นที่ ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามนโยบายที่กำหนด ดังนั้นการสร้างความเข้าใจอันดีจะนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นไปตามกฎระเบียบของกรุงเทพฯที่วางไว้ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังคงมีมุมมองเชิงบวกต่อนโยบายและแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วย และเสนอให้มีแนวทางการเสริมสร้างรายได้ให้กับ

ผู้ค้าในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ เพื่อช่วยให้ผู้ค้าสามารถดำรงชีวิตต่อไปได้นอกจากนั้นยังเชื่อว่าการค้าหาบเร่แผงลอยไม่สามารถหมดไปโดยสิ้นเชิง ตลาดใดที่ยังไม่สามารถพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้ก้าวพ้นกับดักผู้มีรายได้น้อยและก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจของยุคไทยแลนด์ 4.0 ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยในพื้นที่ทุกแห่งในกรุงเทพฯ มีความจำเป็นและมีความสำคัญ อย่างไรก็ตามควรมีการปรับเปลี่ยนให้หาบเร่แผงลอยในกรุงเทพฯ เป็นแหล่งค้าขายสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ไม่ทำให้ผู้ใช้เส้นทางสัญจรเกิดความไม่สะดวกหรือได้รับอันตรายและควรมีการพัฒนารูปแบบให้หาบเร่แผงลอยเป็นแหล่งค้าขายเชิงอนุรักษ์ มีประเภทสินค้าที่หลากหลายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวโดยควรกำหนดพื้นที่ค้าขาย วันเวลาและสินค้า มีการจ่ายค่าธรรมเนียมบำรุงท้องที่ กำหนดแนวทางการบริหารจัดการการตลาดไว้ด้วย ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐต้องให้ความสำคัญและมีความจริงจังในการจัดการหาบเร่แผงลอยอย่างเป็นระบบ

## 2. ปัญหาและผลกระทบจากการดำเนินงานตามนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย

จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชน พบว่าผู้ค้าส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินนโยบายหาบเร่แผงลอยมีความรู้สึกไม่มั่นใจต่อนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย ถึงแม้ว่าจะมีการจัดหาสถานที่แห่งใหม่สำหรับค้าขายไว้ให้ โดยผู้ค้าเห็นว่าสถานที่แห่งใหม่ไม่สามารถค้าขายได้เหมือนในพื้นที่เดิม ส่งผลกระทบต่อรายได้และความเป็นอยู่ของตนเองและคนในครอบครัว จึงไม่ต้องการย้ายออกจากริมบาทวิถี พื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ไปค้าขายที่อื่น แม้ว่ากรุงเทพฯ พยายามบังคับใช้กฎหมายในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยอย่างเต็มรูปแบบเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและเพื่อคืนพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนทั่วไปได้ใช้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามกรุงเทพฯ ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายให้ครอบคลุมพื้นที่ได้เบ็ดเสร็จในคราวเดียว โดยผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้กรุงเทพฯ ไม่สามารถจัดระเบียบได้ทุกพื้นที่เกิดจากหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อาทิ การมีส่วนร่วมของผู้ค้าและประชาชน ความเหมาะสมของพื้นที่ และจำนวนผู้สัญจร เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลายงานวิจัย เห็นว่าการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยควรคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย เช่น นกัศวรณ สุภาวรรณ (2559) ศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่ แผงลอยของกรุงเทพฯ ไปปฏิบัติกรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความ

ล้มเหลวจากการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้แก่ ความชัดเจนของสภาพปัญหาความพร้อมและสมรรถนะของหน่วยงาน มาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย สภาพสังคมและเศรษฐกิจ การยอมรับและต่อต้านจากกลุ่มผู้ค้า ประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษา ของมธุรส หาญสมสกุล (2554) ที่ศึกษาการบริหารจัดการหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่สนามหลวง เขตพระนคร ให้ผลเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่ากรุงเทพฯควรดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายให้ครบทุกจุด แต่บางจุดที่เป็นจุดใหญ่มีผู้ค้าจำนวนมาก มีผู้มีอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องจะทำให้ดำเนินการทำได้ยาก ต้องใช้เวลานาน พื้นที่บางจุด อาจเป็นสัญลักษณ์บางประการหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณถนนข้าวสาร ควรมีการเจรจาต่อรอง ให้โอกาส ให้เวลาและเปิดโอกาสให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการร่วมด้วย

ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพฯ เป็นแนวทางการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและสามารถคืนทางเท้าให้กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงธุรกิจหาบเร่แผงลอยเป็นแหล่งรายได้ของผู้มีรายได้น้อยในกรุงเทพฯและเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันสำหรับคนทั่วไปในการซื้อขายสินค้าประเภทอาหาร และเครื่องดื่มและสินค้าอุปโภคบริโภคที่ง่ายมีความสะดวก ผู้ค้าไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นใด เพื่อให้เข้าถึงผู้ซื้อ ส่วนผู้ซื้อ也不需要เสียเวลาค้นหาข้อมูลแหล่งขายสินค้าเพราะจุดขายมีกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งฝ่ายผู้ขายและผู้ซื้อพบกันบนเส้นทางจราจรประจำวัน สร้างความสะดวกสบายในการซื้อหาสินค้าและการดำรงชีวิต ยิ่งกว่านั้นหาบเร่แผงลอยยังเป็นแหล่งสินค้าราคาถูกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้มีรายได้น้อยถึงปานกลางซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของกรุงเทพฯ แม้กระทั่งนักท่องเที่ยวต่างชาติยังชื่นชอบกับการหาซื้ออาหารเครื่องดื่มและสินค้าตามริมบาทวิถี เนื่องจากราคาไม่แพง ซื้อสินค้าได้อย่างสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ มองว่าเป็นเสน่ห์ของการมาท่องเที่ยวในเมืองไทย แต่หากมองในอีกด้านหนึ่งจะพบว่าหาบเร่แผงลอยก่อให้เกิดความสกปรก ไร้ระเบียบและบางพื้นที่ยังเป็นอันตรายต่อผู้สัญจรทางริมบาทวิถีโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งภาชนะประกอบอาหารบนทางริมบาทวิถี หากประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐด้วยการไม่สนับสนุน ไม่ซื้อสินค้าจากหาบเร่ แผงลอยแล้ว ปัญหาหาบเร่แผงลอยจะหมดไปจากริมบาทวิถีของกรุงเทพฯอย่างยั่งยืน และทางริมบาทวิถีจะกลายเป็นพื้นที่ที่ใช้เฉพาะกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น

## ข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์เจ้าพนักงานผู้บริหารเขตพระนครและเจ้าหน้าที่เทศกิจ เขตพระนคร (ว 251 รอบเช้า) พบว่า การจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยของกรุงเทพฯ ในพื้นที่ปากคลองตลาด เขตพระนคร กรุงเทพฯ ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับนโยบายการดำเนินงานตามกฎหมายของกรุงเทพฯ ที่ต้องการให้บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อยและความสะดวกในการเดินทางและการสัญจรไปมา รวมทั้งเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาจราจรติดขัด ลดการสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงและลดสภาวะโลกร้อน รวมทั้งการได้รับสารคาร์บอนมอนอกไซด์จากท่อไอเสียของรถยนต์ ผุ่นควันและมลภาวะซึ่งส่งผลต่อระบบทางเดินหายใจและสุขภาพของผู้ใช้เส้นทางสัญจรบริเวณนั้น ดังนั้น หากประชาสังคมมีความตระหนักก็จะช่วยให้การดำเนินนโยบายบรรลุผลได้อย่างแท้จริง แต่ในปัจจุบันที่มีภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจพบว่าหลายคนมีมุมมองต่อการเอาเปรียบสังคมว่าเป็นเรื่องปกติ ทำให้ปัญหาสังคมหลายอย่างไม่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างการตระหนักรู้เรื่องสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพที่สุจริตนำไปสู่ การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข และสร้างความเจริญของประเทศชาติต่อไป

หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องยึดหลักธรรมาภิบาล โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน นับว่าเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองและ การตัดสินใจในประเด็นต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการริเริ่ม การให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผล ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน ทั้งนี้ทุกภาคส่วนจำเป็นต้องมีการระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาของสังคมร่วมกัน ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งความโปร่งใสในการออกกฎหมายที่ต้องไม่เอื้อประโยชน์ให้แก่พวกพ้อง รวมทั้งการสร้างคุณธรรมให้เกิดกับสังคมทุกระดับชั้นไม่สร้างค่านิยมที่ผิด เช่น การยกย่องคนรวยจากการคดโกง แต่ควรสร้างค่านิยมในการชื่นชมยกย่องคุณค่าของบุคคลจากการทำความดีและเสียสละเพื่อส่วนรวม ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคคลรวมทั้งการพัฒนาระบบการทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ตามที่วางไว้

### ข้อเสนอแนะในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในพื้นที่ปัญหาอื่นๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้งานที่มีผลการศึกษาเชิงลึกมากขึ้น
2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ จึงควรมีการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผลการวิจัยในเชิงสถิติเป็นตัวชี้วัดตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่สามารถพิสูจน์และทดสอบระดับความเชื่อมั่นของข้อมูล

## เอกสารอ้างอิง

- มจรุส หาญสมสกุล. (2554). การบริหารจัดการปัญหาหาบเร่แผงลอยในเขตกรุงเทพฯ : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่ สนามหลวง เขตพระนคร. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์บริหารรัฐกิจ.
- นภัสวรรณ สุภาวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ กรณีศึกษาพื้นที่ปากคลองตลาด. ภาคนิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร.
- วรากุล อุดมประมวล. (2558). ประสิทธิภาพในการนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร. วารสารนวัตกรรมการจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(2), กรกฎาคม – ธันวาคม, หน้า 69 – 90.
- พรณิษฐ์ นิติโรจน์. (2551). การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอยกรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.
- ศุภัชณา อุวง. (2525). การนำนโยบายการจัดระเบียบหาบเร่แผงลอย กรุงเทพมหานครไปปฏิบัติ: ศึกษากรณี สำนักงานเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร. นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.